

Ольга БАСАН

здобувачка освітньо-професійної програми
«Публічне управління та адміністрування», ЗУНУ
Науковий керівник: д.е.н., професор, професор кафедри
менеджменту, публічного управління та персоналу ЗУНУ
Руслан АВГУСТИН

УДОСКОНАЛЕННЯ ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ В ОРГАНІ ВЛАДИ

На сучасному етапі модернізації системи державного внутрішнього контролю відбуваються значні організаційні зміни. Цей процес включає впровадження нової системи внутрішнього контролю та створення спеціалізованих відділів внутрішнього аудиту у структурах публічної влади. Реформування цієї системи є складним і тривалим завданням, яке вимагає не тільки змін у процедурах, але й у загальній філософії державного контролю. Україна при цьому орієнтується на успішний досвід країн-членів Європейського Союзу, адаптуючи його до власних потреб. Впровадження системи внутрішнього контролю в органах влади передбачає активну участь керівництва та співробітників у процесі поліпшення управлінських функцій та сприяння розвитку організації. З іншого боку, створення відділів внутрішнього аудиту має на меті забезпечення регулярної та об'єктивної оцінки роботи органів влади, щоб підвищити ефективність їх діяльності. Відділи внутрішнього аудиту відповідають за оцінку управлінських рішень, пов'язаних з внутрішнім контролем, та надання рекомендацій для їх удосконалення. Оновлення системи внутрішнього контролю в Україні також відображає глобальні тенденції євроінтеграції та відповідає ініціативам міжнародних організацій, зокрема, щодо переосмислення ролі контролю у забезпеченні ефективного використання державних ресурсів та оновлення законодавчої бази у цій сфері.

Ефективна система контролю на різних етапах управлінської діяльності сприяє загальному зростанню продуктивності

фінансово-економічної роботи компаній. Контроль дозволяє не тільки виявити проблемні моменти та відступи від стандартів у роботі підприємств, але й допомагає зрозуміти їх причини, а також знайти способи виправлення помилок і поліпшення ділової активності. Водночас, контрольна діяльність забезпечує важливий зворотний зв'язок між керівництвом та об'єктом управління, надаючи дані про досягнення цілей різними відділами компанії, виявляючи слабкі місця та помилки.

Однак, значним недоліком у внутрішньому контролі на підприємствах є повторення функцій контролю між бухгалтерськими, економічними та аудиторськими службами. У країнах Західної Європи ця проблема була вирішена, що робить їх досвід вартий уваги. Наприклад, у Польщі відповідальність за організацію та проведення внутрішнього контролю покладено на директора підприємства, а головний бухгалтер відповідає за контроль лише у своєму відділі, що підсилює авторитет персоналу та ефективність контрольних процесів.

Проблеми, які були виявлені у внутрішньому контролі в Україні, включають не лише невиконання планів аудиту на підприємствах, але й формальний підхід до їх проведення. Аналіз документів аудиту показує, що часто причини порушень та зловживань не розкриваються глибоко, ігноруються ключові аспекти розробки заходів для їх виправлення. Це може бути пов'язано не тільки з недостатньою кваліфікацією співробітників контрольно-ревізійних служб, але й з недоліками в організації та методології контролю. Зменшення чисельності контрольно-ревізійних служб у деяких урядових структурах призвело до зниження ефективності внутрішнього контролю.

Низька ефективність контрольних процедур у багатьох компаніях частково виникає через те, що сучасні методи контролю часто базуються на застарілих підходах. Це може включати недостатньо кваліфікований персонал, невикористання спеціалізованих методів контролю, особливо в контексті комп'ютеризації, та низьку заробітну плату. Для підвищення

ефективності контрольних механізмів, на рівні компанії повинен бути впроваджений внутрішній контроль у двох аспектах: оперативний контроль, який здійснюють керівники та спеціалісти відділів, та фінансовий контроль, який проводять бухгалтерські працівники. Такий контроль має бути зосереджений на функціональних обов'язках спеціалістів.

Однією з проблем існуючої системи внутрішнього контролю є нечітке визначення контрольних функцій, які мають виконувати керівники та спеціалісти. Це призводить до ситуації, коли бізнес-процеси та операції контролюються на основі індивідуальних обставин, без створення єдиної системи. Щоб покращити ефективність внутрішнього контролю, необхідно чітко визначити його функції та забезпечити координацію діяльності всіх відділів безпосередньо на рівні компанії, що допоможе уникнути формалізму та повторення в контрольній роботі, а також підвищить її результативність.

У практиці, посилення контролю іноді розуміється як надмірна регуляція або непотрібне втручання в роботу підлеглих. Іноді контроль зводиться лише до аналізу кінцевих результатів, що є неефективним. Важливо здійснювати внутрішній контроль протягом усього процесу виконання завдань, щоб забезпечити їхню доцільність та реалізацію.

Моніторинг процесу виконання завдань є ключовим для забезпечення досягнення цілей до визначених дедлайнів, що дозволяє впевнитися у виконанні поставлених завдань. З метою поліпшення організаційних елементів системи внутрішнього контролю, основні розпорядники бюджетних коштів розробили комплекс документованих норм, процедур та контрольних механізмів, включаючи управління ризиками. Їх впровадження допоможе керівництву глибше зрозуміти принципи внутрішнього контролю, зміцнить їхню впевненість у досягненні організаційних цілей та запобігатиме неправомірному використанню бюджетних фондів.

Вивчення основ внутрішнього аудиту підтвердило його

значення як ефективного інструменту для підсилення контролю та управління ризиками, а також для забезпечення виконання завдань та досягнення цілей розпорядниками бюджетних коштів. Для регулювання створення відділів внутрішнього аудиту у виконавчих органах влади було систематизовано законодавчу базу та розроблено набір організаційних документів для внутрішнього аудиту, які повинні бути створені розпорядниками бюджетних коштів.

Наразі, вітчизняне законодавство обмежує необхідність створення та функціонування внутрішнього аудиту до бюджетного процесу. Однак, для забезпечення вищої якості управління державними ресурсами, зміцнення законності та ефективності їх використання, висунуто аргументи на користь введення служб внутрішнього аудиту в діяльність державних підприємств та органів місцевого самоврядування, що підкріплено відповідними розрахунками. Також, для підвищення ефективності внутрішнього аудиту, було розширено спектр його основних функцій.

У рамках покращення методології та організації аудиту, а також усунення прогалин, виявлених під час внутрішніх аудитів, було створено новий алгоритм для аудиторських досліджень у державному секторі. Цей алгоритм, разом із розробленою схемою «процес-продукт» та системою аудиторських документів, сприятиме підвищенню якості та ефективності роботи відділів внутрішнього аудиту. Застосування цієї «дорожньої карти» дозволить відділам ефективніше організовувати та проводити аудити.

В ході дослідження була запропонована система методичних підходів та джерел інформації, які враховують рівень їх достовірності, для використання під час внутрішнього аудиту. Відсутність чіткої законодавчої бази для методів внутрішнього аудиту означає, що застосування цієї системи дозволить зібрати достатньо якісних аудиторських доказів. Крім того, було розроблено контрольну форму для моніторингу виконання аудиторських рекомендацій, що допоможе керівництву установи забезпечити

повне впровадження рекомендацій та уніфікувати процес їх моніторингу.

Список використаних джерел

1. Августин Р.Р., Струмецький О.І. Інструментарій управління економічним розвитком територіальних громад: аспект підтримки малого підприємництва. Причорноморські економічні студії. 2024. Вип. 88. С. 59-63.
2. Демків І. О., Струмецький О. І. Проблемні аспекти та інструментарій забезпечення економічного розвитку територіальних громад. Бізнес Інформ. 2024. №8. С. 99–104.
3. Августин Р., Демків І. Засоби стимулювання розвитку малого бізнесу як чинника подолання депресивності віддалених населених пунктів територіальних громад. Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. 2023. Вип 3, С. 151-155.

Надія БЕРЕЗА

здобувач освітньо-професійної програми
«Публічне управління та адміністрування», ЗУНУ
Науковий керівник: д.е.н., професор, професор кафедри
менеджменту, публічного управління та
персоналу ЗУНУ Григорій МОНАСТИРСЬКИЙ

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ ПРОБЛЕМИ ЗДІЙСНЕННЯ ІНСПЕКЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МІЖРЕГІОНАЛЬНИМИ УПРАВЛІННЯМИ ДЕРЖПРАЦІ

Правові та організаційні засади, основні принципи і порядок здійснення державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності, повноваження органів державного нагляду (контролю), їх посадових осіб і права, обов'язки та відповідальність суб'єктів господарювання під час здійснення державного нагляду (контролю) визначені Законом України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності» (далі – Закон